

ODTÜ PSİKOLOJİ BÖLÜM BÜLTENİ

SAYI 23

TEMMUZ - AĞUSTOS - EYLÜL 2022

Dopdolu bir
içerikle yeni
sayımız!

1989'dan 2022'ye Araştırma İlgilerim

Bölümümüz öğretim üyelerinden **Prof. Dr. Sibel Kazak Berument**, kariyeri boyunca psikoloji alanında yaptığı çalışmalarını anlattı.

Psikoloji araştırmalarında temel amacımız insanın zihinsel süreçlerini ve davranışlarını anlamak. Gelişim psikolojisinde ise amacımız doğum öncesinden ölüme dek bu davranışların ve süreçlerin nasıl geliştiği, değiştiği ya da devamlılık gösterdiği ile bunlara katkıda bulunan faktörleri anlamak. Kısaca son yıllarda daha çok kullanılmaya başlayan adıyla – Gelişim Bili­mi'nin amacı herhangi bir yaştaki bireyi o kişi yapan çevresel ve yapısal özellikleri ve bunların yaşam boyu etkileşimlerinin sonuçlarını anlamak.

Benim insanı anlamaya yönelik merakım lise yıllarında başladı ve Psikoloji okumaya karar verdim. Üniversite yıllarında ise aldığım derslerle **çocukların gelişimi ve gelişimsel problemleri** ile ilgili çalışmak istediğime karar verdim ve gelişim psikolojisini seçtim. Çoğu araştırmacı gibi benim de araştırma konularımı hem kişisel deneyimlerim hem de okuduğum araştırmalar yönlendirdi ve yönlendirmeye de devam ediyor. İlk bireysel araştırmam Yüksek Lisans Tez çalışmamdı, ciddi düzeyde gelişimsel sorunları olan ve hiç konuşamayan Serebral Palsili çocukların bilişsel

süreçlerini çalışmak istiyordum. Nedeni ise benimle aynı yaşta olan doğum sırasında sağlık görevlisinin elinden düşerek sert zemine başı çarptığı için Serebral Palsi teşhisi almış olan kuzenimdi. Hiç konuşamayan ve kendi öz bakımını yapamayan kuzenimin bazı tepkileri onun bizim farkında olduğumuzun çok ötesinde bizi ve çevresini anladığını düşündürüyordu. Bu çocukların zihinsel süreçlerini anlamaya yönelik olarak klasik zeka testlerinin alt boyutlarında olan kelime tanımlama görevini sözel olmayan şekilde test edebileceğimiz bir yöntem geliştirdim ve test ettim. Doktora tezim de ise otizm tanısı almış çocukların zihin kuramı gelişimini, kendilerinin ve başkalarının zihinsel süreçlerine atıfta bulunurken, o kişinin bilginin kaynağına erişimi olup olmadığını nasıl değerlendirdiklerini gelişim düzeylerini eşleştirdiğim Down Sendromlu çocuklarla karşılaştırarak inceledim. Doktora sonrasında araştırmalarıma Londra'da Medical Research Council Child Psychiatry Unit'de Otizm Aile Genetik projesinde araştırmacı olarak çalışarak devam ettim. Bu projede birinci ve ikinci derece akrabaların davranışlarını ve gelişim öykülerini değerlendirerek otizm de genetik katkıları inceledik.

1994 Eylül ayında ODTÜ Psikoloji Bölümü'nde göreve başladığımda bu projenin veri toplama aşaması tamamlanmak üzereydi. Doktora ve doktora sonrası çalışmalarım sırasında çok geniş yaş ranji ve çok farklı gelişim düzeylerinde otizimli bireylerin farklı deneysel görevlerdeki performansları ile günlük davranışlarını gözlemlerken, onların öğrendikleri bir bilgiyi başka bir ortamda kullanma da zorlandıklarını fark etmiştim. ODTÜ'de ilk araştırma projemi bu nedenle otizimli çocukların **çıkarma yapma** becerileri üzerine gerçekleştirdim. Bu proje sırasında kullandığım norm çalışması 1972 yılında yapılmış olan Peabody Türkçe Kelime Testi'nin 1997 yılında kullanılması oldukça sıkıntılıydı. Bu testin revizyonun yapılması hem araştırmacılar hem de kliniklerde kullanım için gerekiyordu. O yıllarda ODTÜ Psikoloji Bölümü hocalarından uzmanlık alanı Odyoloji ve Konuşma Terapisi olan Ayşe Gül Hoca ile birlikte Peabody Testi'nin yeni formunu Türkçe'ye adapte etmek yerine, Türk Dilini esas alan bir test geliştirmeye karar verdik ve çalışmalarımıza 1998 yılında başladık. Testin maddelerini seçeceğimiz kelime havuzu oluşturmak, kelimelerin resimlendirilmesi, pilot çalışmalar, analizler ve norm için maddelerin belirlenmesi aşamalarını 2004 yılına kadar tamamladık. Norm çalışması için destek almamız 2006 yılında gerçekleşti. Norm verileri Devlet İstatistik Enstitüsü tarafından belirlenen Türkiye temsili örneklemeden toplanması ve norm tablolarının oluşturulması tamamlanarak Tİ-FALDİ (Türkçe İfade Edici ve Alıcı Dil Testi) 2010 yılında Türk Psikologlar Derneği tarafından yayınlandı. TİFALDİ pek çok araştırmada ve kliniklerde 2-12 yaş aralığındaki çocukların alıcı

Bu Sayıda:

1989'dan 2022'ye Araştırma İlgilerim

1-2

Prof. Dr. Sibel Kazak
Berument

Bölümden Haberler

3

Ödüller ve Başarılar

4

Yayınlar

4

Sunumlar

4

Bunları Biliyor Muydunuz?

4

Tezler

5

Dört Cevapta Doktora Tezim

5-7

Editör:
Ar. Gör. Gizem Fındık

E-posta:
psynews@metu.edu.tr

ve ifade edici kelime düzeylerini değerlendirilmek için kullanılmaktadır. Ancak hızla değişen hayatlarımızda çocukların kelime dağarcıkları da gelişip değişiyor, bu nedenle önümüzdeki yıllarda TIFALDİ'nin revizyon çalışmasını yapmayı planlamaktayız.

1999 yılında yaşanan Marmara Depremi'nde binlerce can kaybı yaşanmış, yüzbinlerce insan etkilenmişti. Depremin hemen ardından bölüm hocalarımızdan Nuray Karancı ve Nebi Sümer ile birlikte depremin çocuk ve yetişkinler üzerindeki etkilerini değerlendirdiğimiz bir proje yürüttük. Benim ilgilendiğim araştırma sorusu deprem yaşantısı olan çocuklarda dayanıklılığı yordayan koruyucu faktörlerdi.

1998'de başlayan dil testi çalışmaları ve 1999 başladığımız deprem çalışmasına paralel olarak otizm çalışmam devam etmekteydi. Ancak, 1990'ların ortalarında otizm görülme sıklığı, ülkemizdeki teşhis edilme ve özelleşmiş okullara devam etmedeki sıkıntılardan dolayı bu çocuklara ulaşmak gerçekten çok zordu. Yüksek Lisans' ta verdiğim staj dersi kapsamında korunma altında olan ve çocuk yuvalarında büyüyen çocuklarla destek çalışması yürüten bir öğrencim ile yüksek lisans tezini yapan bir başka öğrencimin yuvalardaki bebek ve çocukların yaşantılarını paylaşıyorlardı. Alan Uygulaması dersi açarak 3-6 yaş çocukların gelişimlerini destekleme çalışmaları yapmaya başladık. Daha sonra ders kapsamında yaptığımız bu destek çalışmalarını daha sistematik olarak proje çerçevesinde yapmayı planladım. 7. yıl iznimi kullanmak için Amerika'ya gitmeyi planlıyordum. Araştırmacı olarak yaptığım araştırmaların sonuçlarının çocukların hayatına dokunmasını istiyordum, bunu istediğim düzeyde Türkiye'de otizm araştırmalarına devam ederek yapamayacağımı anlamıştım. Ancak yuvalardaki çocukların gelişimlerine katkıda bulunacak bir şeyler yapabiliyordum. 2002-2003 Akademik yılında Amerika'da Frank Porter Graham Child Development Institute'da müdahale programları konusundaki araştırmalarda rol aldım ve Türkiye'ye döndükten sonra 2004-2007 yılları arasında 0-3 yaş ve 0-6 yaş kurum bakımı altındaki çocukların gelişimlerini destekleme çalışmaları yürüttüm. Bu destek çalışmaları bebeklerin ve okul öncesi çocukların çevrelerini zenginleştirerek ve bakım kalitesini artırarak gelişimlerini ailesi yanında büyüyen çocuklar kadar olmasa da daha iyi olabileceğini gösterdi.

Bu çalışmalar sırasında yuvadaki çocukların zaman içerisinde tepkilerinin nasıl değiştiğini ve bireysel ayrılıkların rolünü gözlemlerdim. Bebek ve çocuklar çok farklı yaşlarda farklı nedenlerle korunma altına alınıyor ve yuvalarda yaşamaya başlıyordu. Yuva yaşantısının bu çocukların gelişimleri üzerindeki etkilerini anlamak için boylamsal bir çalışma yapmak, korunma altına alınmadan önceki yaşantılarını da değerlendirmenin önemli olduğunu düşünüyordum. O yıllarda bazı genlerin çevreden etkilenmede (olumlu ya da olumsuz) bireyin hassasiyet düzeyini belirlediği rapor edilmeye başlanmıştı. Aynı zamanda yaşamın ilk yıllarındaki olumsuz yaşantıların ve travmaların stres fizyolojisini değiştirerek bireylerin davranış problemleri geliştirmelerinde risk faktörü oluşturduğu rapor edilmişti. Korunma altındaki 0-6 yaş bebek ve çocukların gelişimlerini 3 zamanda boylamsal incelemek, ayrıca stres fizyolojilerini değerlendirmek ve çevreden etkilenmelerinde 5HTTPR geninin rolünü değerlendirmek üzere bir proje önerisi hazırladık. Projemizin etik izni olmasına rağmen, yasal izin alamadığımız için biyolojik ölçümleri projeden çıkartmak zorunda kaldık. 2013-2017 yılları arasında gerçekleştirdiğimiz bu projede Gelişim Psikolojisi Yüksek Lisans programındaki öğrencilerle birlikte çalıştık. Bebek ve çocukların, farklı bakım tiplerinde (yuva, sevgi evi, çocuk evi ve koruyucu aile) dil, bilişsel ve sosyal gelişimlerini incelerken bebek ve çocukların mizaç özelliklerinin bu çevrelerle etkileşimlerini de değerlendirdik. Proje bulgularımızın bazıları yayınlandı diğerleri yayına hazırlanma aşamasında. Bu projenin bulgularına çok genel olarak baktığımızda, bebek ve çocukların dil, bilişsel ve sosyal alanlardaki gelişimlerinde kalabalık ortamlar yerine ev ortamına benzer bakım tiplerinde ve koruyucu aile yanında büyümenin daha olumlu sonuçlarla ilişkili olduğu görüldü. Ayrıca çok dikkat çekici olarak mizacın farklı ortamlarla etkileşiminin farklı sonuçlarla ilişkili olduğu da bulundu. Örneğin tepkisel özellikler yuva ortamında olumlu sonuçlarla ilişkili bulunurken (kalabalık bir ortamda tepkisel bir bebek sakin bir bebeğe kıyasla bakıcı annelerden daha fazla ilgi görmekte olduğu için avantaj oluşturmuş olabilir), ev ortamında bu ilişkili bulunmadı. Yuva ortamında algısal hassasiyeti yüksek çocukların, düşük çocuklara göre daha olumlu gelişim gösterdikleri de bulgular arasında.

Korunma Altında Büyümek projesinde birlikte çalıştığımız lisansüstü öğrencilerle 2013 yılında Çocuk Gelişim Labını kurduk. 2012 yılında 12 yıllık bir aradan sonra tekrar aktif hale gelen Gelişim Psikoloji Yüksek Lisans programı ve ardından 2014 yılında başlayan Gelişim Psikolojisi doktora programı öğrencileri ile birlikte 10 yıldır destekli destek-siz pek çok araştırma yürütmekteyiz. Farklı konulardaki bu araştırmaların ortak noktası gelişimsel süreçlerde çevrenin rolü ve çevreden etkilenmede mizacın düzenleyici rolü. 2000 yılında biricik kızımın doğmasıyla çocuğun gelişiminde çevre, biyolojik yapı ve yine çevre etkileşim dinamiklerini gözlemlemeye başladım. Mizacın çevre ile etkileşiminin önemini gözlemlemeye başladıkça, gelişimsel süreçleri tek yönlü çalışmanın yeterli olmayacağını öğrendim. Danışmanlığını yaptığım öğrenciler benim projelerimden bağımsız çalışmalar yürütseler de Sibel Hocayla çalışıyorsan mizacı araştırmaya dahil etmen kaçınılmazdır durumunu, bazen istemeden de kabul etmek zorunda kalabiliyorlar.

Şu anda devam etmekte olan TÜBİTAK destekli Türkiye Aile Çocuk ve Ergen (TAÇEP) adlı 1003 projemizi, Ege Üniversitesi'nden Aysun Doğan, Boğaziçi Üniversitesi'nden Deniz Tahiroğlu ve ODTÜ Psikoloji Bölümü'nden Başak Şahin Acar ve öğrencileri ile, ODTÜ Sosyoloji Bölümü'nden İdil Aybars, Enformatik Enstitüsü'nden Elif Sürer ve Millî Eğitim Bakanlığı'ndan Deniz Güler ve Gençlik ve Spor Bakanlığı'ndan Ertan Göv ile birlikte yürütmekteyiz. Türkiye temsili örgün eğitime devam eden 1. Sınıftan 11. Sınıf dahil 6250 çocuk ve ergen ile ailelerinin dahil olduğu bu projede ebeveyn çocuk yetiştirme görüşleri, davranışları, aile demografik ve yapısal özellikleri ile çocuk ve gençlerin bilişsel ve sosyal alanlardaki gelişimleri ile eğitim hayatları arasındaki ilişkileri 2 zamanda incelemekteyiz. 1. Zaman veri toplama analizlerini tamamladığımız bu projede, 2. Zaman veri toplama için hazırlık aşamasındayız.

Son 10 yıldır Çocuk Gelişim Labı üyeleriyle yürüttüğüm büyük ya da küçük ölçekli her çalışma beni çok heyecanlandırıyor, bana akademik hayatımın en güzel yıllarını yaşatan, çalışkan ve gözleri araştırma heyecanı ile parlayan yüksek motivasyonlu tüm öğrencilerime sonsuz teşekkürler, iyi ki varsınız.

Prof. Dr. Sibel Kazak Berument

Bölümden Haberler

Bölüm başkanımız değişti.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Sibel Kazak-Berument, 1 Ağustos itibariyle Bölüm Başkanlığı görevini Prof. Dr. Mine Mısırlısoy'a devretmiştir. Mine Hocamıza yeni görevinde başarılar diliyor, Sibel Hocamıza bölümümüze yaptığı katkılar için teşekkürlerimizi sunuyoruz.

Bölüm başkan yardımcımız değişti.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Bengi Öner Özkan bir süredir devam ettirdiği Bölüm Başkan Yardımcılığı görevinden ayrılmış, yerine Doç. Dr. Başak Şahin Acar Hocamız göreve başlamıştır. Bengi Hocamıza verdiği destek için teşekkür ediyor, Başak Hocamızı tebrik ediyoruz.

Mezunlar Günü'nde bir araya geldik.

Mezunlarımız, 30 Temmuz'da düzenlenen etkinlikte 10., 20., 30. ve 40. yıl madalyalarını aldılar.

Ailemizin yeni üyelerini karşıladık.

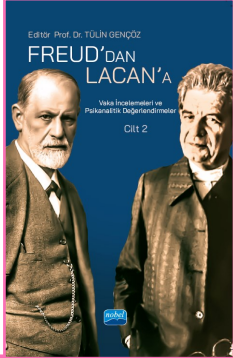
2022-2023 eğitim-öğretim yılında Üniversitemize kayıt hakkı kazanmış öğrencilere üniversitemizi ve bölümümüzü tanıtmak amacıyla 30 Eylül tarihinde oryantasyon programı düzenlenmiştir.

2022-2023 eğitim-öğretim yılı açılış töreninde piyano dinletisi verdik.

Lisansüstü öğrencilerimizden Neli Gagua, 2022-2023 eğitim-öğretim yılı açılış töreni kapsamında düzenlenen etkinlikte piyano dinletisi verdi.

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Tülin Gençöz, alana yeni bir kitap kazandırdı.

Prof. Dr. Tülin Gençöz Hocamız, editörlüğünü üstlendiği "Freud'dan Lacan'a Vaka İncelemeleri ve Psikanalitik Değerlendirmeler Cilt 2" isimli kitabı alana kazandırdı. Kitapta bulunan bölümler ise şöyle:

1. Öznenin Arzu ile Olan Trajedisi: Hamlet - Eylül Ceren Demir Hekimoğlu
2. Narkissos'un Trajedisi: Aşk ve Ölüm Arasında - Demet Can & Sultan Berfin Uçurum
3. Kum Adam: Tekinsiz ve Kaygı - Münevver Zuhul Bilik
4. Lacanyen Psikanalizin Doğuşu: Aimee Vakası - Yağmur Saklı Demirbaş
5. Papin Kardeşler Vakası: Suç ve Paranoya İlişkisi - İrem Erten, Neli Gagua & Sinem Baltacı
6. Mantıksal Zaman - Ece Özcan
7. Çalınan Mektup: Gösterenin Hâkimiyeti - Selin Uçar Özsoy & Burcu Pınar Bulut
8. Halil Vakası ve Otizm: Aynanın Arkasındaki Çocuk - Gizem Minçe & Su Polat

Bölümümüz öğretim üyelerinden Prof. Dr. Nuray Sakallı, Prof. Dr. Deniz Canel Çınarbaş ve Dr. Öğr. Üyesi Banu Cingöz Ulu, alana yeni birer kitap bölümü kazandırdılar.

-Özdemir, F., & Sakallı, N. (2022). How Does Culture Relate to Benevolent and Hostile Sexism?. In Cakal, H. & Husnu, S. (Eds.) Examining Complex Intergroup Relations: Through the Lens of Turkey. (pp. 67-83). Routledge CRC Press.

-Canel-Çınarbaş, D., Albayrak Kaymak, D., & Sart, Z. H. (2022). Disability and Discrimination: Microaggression Experiences of People with Disabilities in Turkey. In Cakal, H. & Husnu, S. (Eds.) Examining Complex Intergroup Relations: Through the Lens of Turkey (pp. 47-66). Routledge CRC Press.

-İslambay Yapalı, D., & Cingöz-Ulu, B. (2022). Fathoming Forgiveness: The Case of Armenians and Turks. In Cakal, H. & Husnu, S. (Eds.) Examining Complex Intergroup Relations: Through the Lens of Turkey (pp. 3-24). Routledge CRC Press.

Ödüller ve Başarılar

-Dr. Öğr. Üyesi Sezen Kışlal Hocamızın, "Impairing Effect of Behavioral and Pharmacological Interventions on Fear Memory After CS or US Reminder" başlıklı projesi TÜBİTAK 3501 Kariyer Geliştirme Programı kapsamında kabul edildi.

-Dr. Öğr. Üyesi Sezen Kışlal Hocamızın, "Maternal Obeziteye Maruz Kalmış Yüksek Yağlı Diyet ile Beslenen Yavru Farelerde Omega Takviyesinin Dopaminerjik Sisteme ve Davranışa Etkilerinin Araştırılması" başlıklı projesi BAP Araştırma Üniversiteleri Destek Programı (ADEP) kapsamında kabul edildi.

Yayınlar

-Birdir, E., Sayılan, G., Cingöz-Ulu, B., & Adams, G. (2022). Ideological orientations and generalized prejudice in Turkey: Testing the Dual Process Motivational Model. *International Journal of Intercultural Relations*, 90 (September 2022), 21-37. <https://doi.org/10.1016/j.ijintrel.2022.07.006>

-Dövençioğlu, D. N., Üstün, F. S., Doerschner, K. & Drawing, K. (2022). Hand explorations are determined by the characteristics of the perceptual space of real-world materials from silk to sand. *Scientific Reports*, 12, 14785. <https://doi.org/10.1038/s41598-022-18901-6>

Sunumlar

-Hazır, B. M., Kılıç, F., & Dövençioğlu, D. N. (2022, 28 Ağustos-1 Eylül). Cross-modal effects of Turkish onomatopoeic words on perceived material softness [Sözlü Bildiri]. The 44th European Conference on Visual Perception, Nijmegen, Hollanda.

-İlhan F., Şahin S., Urcelay G., & Kışlal S. (2022). Sex-Specific Conditioned Context Aversion in Outbred Mice as a Model of Anticipatory Nausea in Humans. FENS Conference, Paris, Fransa.

-İlhan F., Ülke E., Urcelay G., & Kışlal S. (2022). The β -adrenergic Receptor Antagonist Propranolol Attenuates the Establishment of Conditioned Context Aversion in Laboratory Mice. FENS Conference, Paris, Fransa.

-Sarı, E., Karakuş-Akalın, P., Bağcı, M. (2022, 12-16 Temmuz). Academic Success and Life Satisfaction among Local and Migrant Students: Resilience as a Mediator [Sözlü Bildiri]. 26th International Congress of the International Association for Cross-Cultural Psychology.

Bunları Biliyor Muydunuz?

Sosyal Psikoloji doktora programı öğrencilerimiz ve araştırma görevlilerimizden Zeynep Işıl Demircioğlu'nun bizimle paylaşmış olduğu, yakın zamanda yayınlanmış araştırmalarına göre;

- Kadınların erkeklere göre daha fazla sosyal medya bağımlılığına yatkın olduğunu,
- Kadınlarda benlik saygısı arttıkça sosyal medya bağımlılığına yatkınlığın azaldığını,
- İnsanların romantik ilişkilerinden aldıkları doyum azaldıkça sosyal medya bağımlılığı risklerinin arttığını,
- Narsist ve dürtüsel insanların sosyal medya aracılığı ile partner bulma davranışlarının arttığını,
- Risk alma davranışı yüksek bireylerin sosyal medyada tanıştığı kişiler ile partner olma amaçlı görüşme olasılıklarının daha fazla olduğunu,
- Ergenlerde, psikopatinin siber-zorbalık ile pozitif ilişkili olduğunu,
- Ergenlerde, makyavelizm ve kaçınmacı bağlanmanın arkadaşlık kalitesini azalttığını,

biliyor muydunuz?

Tezler

- Prof. Dr. Deniz Canel Çınarbaş danışmanlığındaki İpek Demirok "The Spousal Loss Experiences of Women After the Soma Mine Disaster: An Interpretive Phenomenological Analysis" başlıklı doktora tezini,
 - Prof. Dr. Deniz Canel Çınarbaş danışmanlığındaki Kutlu Kağan Türkarıslan "Fear Simulation Model of Insomnia: The Role of Intrusive Visual Imagery in Insomnia Disorder" başlıklı doktora tezini,
 - Prof. Dr. Sibel Kazak Berument danışmanlığındaki Seren Güneş "Predicting Well-being and Health Behaviors among Adolescence: Impact of Parenting, Temperament, and Attachment" başlıklı doktora tezini,
 - Prof. Dr. Tülin Gençöz danışmanlığındaki Selin Temizel Kırışman, "An Interpretative Phenomenological Analysis of Somatization Experiences" başlıklı doktora tezini,
 - Prof. Dr. Bengi Öner Özkan danışmanlığındaki Ekin Kösegil, "Social Representations of Food and Healthy Eating during COVID-19 Pandemic" başlıklı doktora tezini,
 - Prof. Dr. Bengi Öner Özkan danışmanlığındaki Hilal Terzi, "Reasons for Romantic Break-ups in Young Adulthood" başlıklı doktora tezini,
 - Doç. Dr. Bahar Öz danışmanlığındaki Derya Azık Özkan, "The Mediating Roles of Driving-Related Cognitions and Anxiety in the Relationship Between Driving Skills and Driving Behaviors" başlıklı doktora tezini,
 - Dr. Öğr. Üyesi Banu Cingöz Ulu danışmanlığındaki Merve Fidan, "A Social Psychological Analysis of Actions Concerning Poverty" başlıklı doktora tezini,
 - Prof. Dr. Mine Mısırlısoy danışmanlığındaki Kumsal İpek Oker, "Does Survival Processing Have an Advantage Over Intentional Learning for Recognition and Source Recognition Performance" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - Doç. Dr. Aslı Kılıç Özhan danışmanlığındaki Hazal Arpacı, "Investigating the Asymmetric Nature of the Contiguity Effect via Probed Recall Task" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - Doç. Dr. Aslı Kılıç Özhan danışmanlığındaki Tuğba Hato, "Testing Encoding and Retrieval Dynamics of Pairs Using Probed Recall Task" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - Dr. Öğr. Üyesi Banu Cingöz Ulu danışmanlığındaki Şule Demir, "Linking Feminist Representations with Identity Presentations on Twitter" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - Dr. Öğr. Üyesi Banu Cingöz Ulu danışmanlığındaki Özgün Özakay, "Does the Desirability of Immigrants Change the Importance of National Identity Markers in Türkiye?" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - Dr. Öğr. Üyesi Banu Cingöz Ulu danışmanlığındaki Ezgi Taşyürek, "The Role of Collective Emotions in Silencing the Past or Reparation Intentions of Turks toward Kurds in Türkiye" başlıklı yüksek lisans tezini,
 - Dr. Öğr. Üyesi Dicle N. Dövençioğlu danışmanlığındaki Melis Hazır, "The Effects of Language on Perceived Softness" başlıklı yüksek lisans tezini,
- başarıyla sunmuşlardır. Kendilerini ve danışmanlarını tebrik ediyoruz.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Seren Güneş

Başlık: Algılanan ebeveynlik, mizaç ve ebeveynlere bağlanmanın ergenlerde iyi-oluş ve sağlık davranışları üzerine etkisi

Konu Neydi? Bu tezde ergenlik döneminde algılanan olumlu ebeveynlik, ebeveynlere güvenli bağlanmanın ve bir mizaç özelliği olarak olumsuz duygulanım ile sağlık davranışları ve iyi oluş (well-being) arasındaki olası ilişkileri incelemeye çalıştım.

Nasıl Çalışıldı? Bu tezde 11-16 yaş aralığındaki ergenler ve annelerinin her altı ayda bir, toplamda üç kez anket doldurması üzerine planladığımız boylamsal bir araştırma deseni kullandık.

Ne Bulundu? Sonuçlar, algılanan olumlu ebeveynlik puanlarının hem doğrudan hem de ebeveynlere bağlanma güvenliği puanları aracılığıyla ergenlerin sağlık davranışları ve iyi oluş puanları ile ilişkili olduğunu gösterdi.

Neden Önemli? Ergenlik döneminde kazanılan sağlığı destekleyici ya da köstekleyici davranışların sadece ergenlik döneminde değil, ömür boyu hem bireylerin sağlıklarına hem de toplumsal seviyede sağlık harcamalarına etki ettiği düşünülmektedir. Bu sebeple ergenlik döneminde sağlıklı yaşamın yordayıcıları belirlemenin ergenleri hedef alan müdahale programlarına katkı sağlayacağı düşünülmektedir.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Hilal Terzi

Başlık: Genç yetişkinlikte romantik ayrılık: Çağrışımlar, yordayıcılar ve ortak nedenler

Konu Neydi? Tezimde, üç araştırma sorusuna cevap arayarak genç yetişkinlikteki (18-28 yaş arası dönem) romantik ayrılığı anlamaya çalıştım: Romantik ayrılık nedir? (AS1), tatmin edici olmayan durumlara verilen tepkileri etkileyen yordayıcılar nelerdir? (AS2) ve romantik ayrılık nedenleri nelerdir? (AS3).

Nasıl Çalışıldı? Bu üç araştırma sorusuna cevap bulmak için bir nicel (anket çalışması yöntemi) ve bir nitel çalışma (odak grup yöntemi – 18 oturum) olmak üzere iki çalışma yaptım. Katılımcılar 18-28 yaş arası üniversite öğrencilerinden oluştu.

Ne Bulundu? Katılımcıların “ayrılık” kelimesine dair çağrışımları, ayrılıklara ilişkin inançlar, deneyimlenen duygular, kişiliğin ve zamanın (yeniden) inşa edilmesi, yas süreci ve geleceğe yönelik beklentiler olmak üzere beş boyut altında kategorize edildi. Anket çalışmasında, bazı bireysel ve ilişkisel yordayıcılar ile ilişkiyi bitirme kararı arasında anlamlı ilişkiler olduğu görüldü. Katılımcıların listelediği yaygın ayrılık nedenleri 21 kategori altında toplandı. Bunlardan güvenin sarsılması, yaşam tarzı farklılıkları, duygusal uzaklık ve partnerin duyarsız olması odak grup oturumlarında en sık ifade edilen nedenlerdi. Katılımcılara listeledikleri ayrılık nedenlerine göre kendi ilişkilerini sonlandırıp sonlandırmayacakları sorulduğunda, yaygın ayrılık nedeni olarak belirtilen nedenlerin bazılarının bireylerin romantik ilişkilerini bitirmek için yeterli olmadığı görüldü.

Neden Önemli? Bildiğimiz kadarıyla bu tez, Türkiye'deki romantik ayrılık nedenlerine ilişkin ilk derinlemesine çalışmadır. Türkiye'deki romantik ilişkiler literatürüne katkı sağlarken, nicel ve nitel yöntemlerin bir arada ve birbirine tamamlayıcı bir şekilde sunulduğu bu çalışma, romantik ayrılıklara dair bilgilerimizi derinleştirmeyi ve genişletmeyi mümkün kılıyor.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Merve Fidan

Başlık: Yoksulluğa ilişkin eylemlerin sosyal psikolojik açıdan incelenmesi

Konu Neydi? Bireylerin yoksulluk konusunda gerçekleştirdikleri aktivist ve yardımsever eylemlerin ideolojik yönelimleri, yoksulluğu nasıl açıkladıkları (yoksulluğa ilişkin nedensel atıflar), yoksulluğa ilişkin duyguları ve yoksulluğun ortadan kalkabileceklerine inançları arasındaki ilişkiler.

Nasıl Çalışıldı? Tez kapsamında 3 çalışma gerçekleştirdim. İlki; farklı ideolojik yönelimlere sahip 20 yetişkin bireyle yaptığım derinlemesine görüşmeleri analiz ettiğim nitel yöntemli çalışma, diğer ikisi ise 19-69 yaş arası yetişkin bireylerin katıldığı anket çalışmasıdır.

Ne Bulundu? Tez kapsamında gerçekleştirdiğim araştırmaların sonucunda yoksulluğa ilişkin gerçekleştirilen yardımsever eylemlerin ideolojik yönelimlerden ve yoksulluğun sebeplerinin nasıl algılandığından ziyade yoksulluk bağlamında ifade edilen sempati duygularıyla ilişkili olduğunu buldum. Bununla birlikte; yoksulluk konusunda aktivist desteğe yönelme ile ise ideolojik yönelimlerin, yoksulluğa ilişkin nedensel atıfların ve yoksulluğa ilişkin öfke duygusunun ilişkili olduğunu buldum. Sonuçlar, sol ideolojik yönelime sahip olmanın, yoksulluk konusunda aktivist desteğe başvurmayı hem doğrudan hem yoksulluk konusunda duyulan öfke aracılığıyla, hem de yoksulluğu yapısal eşitsizliklere dayandırarak açıklama ve öfkenin sıralı aracı rolü yoluyla dolaylı olarak yordadığını gösterdi. Sağ yönelimli olmak ise kolektif eylem katılımını doğrudan yordamazken, yoksulluğun sebeplerini yapısal eşitsizliklere dayandırarak açıklama ve öfke üzerinden negatif yönde yordadı. Son olarak, yoksulluğun ortadan kaldırılacağına olan inancın hem aktivist destek hem de yardımsever destekte bulunmayı yordadığını buldum.

Neden Önemli? Yoksulluk konusunda sosyal psikoloji literatüründe şimdiye kadar yapılmış çalışmalar çoğunlukla ya nedensel atıfların ya da yardım etme davranışının birtakım sosyopolitik değişkenlerle ilişkisini ele almıştır. Yoksulluk konusunda gerçekleştirilen olası eylemleri ve onların belirleyicisi olabilecek değişkenleri ele alan çalışma sayısı sınırlıdır. Dünyadaki en önemli eşitsizlik kaynaklarından biri olan yoksulluk konusunda sosyal psikoloji araştırmalarını arttırmak hem alana akademik olarak katkı sunacak hem de bu eşitsizlikle mücadele konusunda yol gösterici olacaktır.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Ekin Kösegil

Başlık: COVID-19 pandemisi döneminde yemek ve sağlıklı beslenmenin sosyal temsilleri

Konu Neydi? Tezimde pandemi döneminde yemek ve sağlıklı beslenmeye ilgili tutum, anlam ve inançları ve bunların sağlıklı beslenme davranışı ile ilişkisini araştırdım.

Nasıl Çalışıldı? Tezim biri nitel diğeri nitel iki çalışmadan oluşan karma metodoloji çalışması. Nitel çalışmamda yarı yapılandırılmış görüşmelerden topladığım verileri tema analiziyle inceledim. Nicel çalışmamda ise anket aracılığıyla topladığım verileri istatistik analizi ile inceledim.

Ne Bulundu? Yemeğin katılımcıların inanç sisteminde keyif, gereklilik, kültürel, gelişimsel, geleneksel, biyolojik, doğal ve sosyal gibi birçok boyuta sahip olduğunu buldum. Ayrıca sağlıklı beslenmeye yönelik inanç ve tutumlar ile sağlıklı beslenme davranışının aynı doğrultuda olduğunu buldum. Örneğin kişiler sağlıklı beslenmek için kapasiteleri olduğunu düşündükleri ölçüde ve sağlıklı beslenmeyi kolaylaştıran içsel ve dışsal kaynaklara sahip oldukları ölçüde pandemi döneminde sağlıklı beslenme davranışını gösterme ihtimalleri o kadar çok olacaktır.

Neden Önemli? Sağlıklı beslenme davranışını teşvik etmek için geliştirilen müdahale çalışmaları tezimdaki bulguları dayanak alabilir. Örneğin sağlıklı beslenmeyi keyifli bulanların sağlıklı beslenme davranışını göstermeye daha

eğilimli olduğunu gösterilmiştir. Sağlıklı beslenme davranışını teşvik etmek için geliştirilen müdahale çalışmaları yemekten alınan zevk ve keyfe odaklanabilir. İkincil olarak yemek Türk kültüründe önemli bir yere sahiptir. Yemeğin sosyal, kültürel ve psikolojik yönlerini çalışmak değerli olacaktır.

Dört Cevapta Doktora Tezim

Ad Soyad: Dr. Kutlu Kağan Türkarlan

Başlık: İstenmeyen görsel imgeler ve imgeleme yeteneğinin uykusuzluk bozukluğundaki rolü

Konu Neydi? Tez çalışmamda istenmeyen görsel imgeler ve sözel düşüncelerin uyku öncesi uyarılma ve uykusuzluk şiddeti üzerindeki etkilerini kıyasladık ve istenmeyen görsel imgeler ve uyku öncesi uyarılma arasındaki ilişkinin imgeleme yeteneğinin düzeylerine göre değişip değişmediğini inceledik.

Nasıl Çalışıldı? Tezim kapsamında iki çalışma gerçekleştirdik ve çalışmaların verilerini çevrimiçi anketler kullanarak ağırlıklı olarak üniversite ve lisansüstü eğitimi olan katılımcılardan topladık. İlk çalışmada (N = 651) İstem Dışı Görsel İmgeleme ve Sözel Düşünceler Anketleri ve Uyku Öncesi Uyarılma Ölçeği'ni Türkçeye uyarladık. İkinci çalışmada 1444 kişiden veri toplayıp bu kişilerden Uykusuzluk Bozukluğu DSM-5 tanı kriterini sağlayan 168 kişinin verileri ile istenmeyen görsel imgeler ve sözel düşüncelerin uyku öncesi uyarılmayı yordadığı; uyku öncesi uyarılmanın ise uykusuzluk şiddetini yordadığı bir yol modelini test ettik. Ayrıca ek bir düzenleyici analizi ile imgeleme yeteneğinin istenmeyen görsel imgeler ve uyku öncesi uyarılma arasındaki ilişkideki düzenleyici rolüne baktık.

Ne Bulundu? İlk çalışmada Türkçeye uyarlanan ölçeklerin tatmin edici geçerlilik ve güvenilirliğe sahip oldukları bulundu. İkinci çalışmada ise sadece istenmeyen görsel imgelerin uyku öncesi uyarılma ve uykusuzluk şiddetini anlamlı olarak etkilediğini bulduk. Etkilerin büyüklüğü açısından bakınca istenmeyen görsel imgelerin etkisinin (.45) istenmeyen sözel düşüncelerin etkisinin (.16) yaklaşık 3 katı büyüklükte olduğunu bulduk. Ayrıca istenmeyen görsel imgeler ve uyku öncesi uyarılma arasındaki ilişkinin imgeleme yeteneğinin farklı düzeylerine göre değişmediğini açığa çıkardık.

Neden Önemli? Sonuçlar istenmeyen düşünceler ile uykusuzluk arasındaki ilişkide zihnimizde imgelem şeklinde canlanan görsel düşüncelerin sözel düşüncelere kıyasla daha önemli bir rolü olduğunu göstermektedir. Görsel imgelerin uykusuzluk bozukluğuna katkı sağlayan klasik koşullanmaya ve sözel düşüncelere kıyasla daha yüksek bir fizyolojik uyarılmaya sebep oldukları düşünüldüğünde uykusuzluk ile başa çıkmada istenmeyen görsel imgelere yönelik müdahalelerin uykusuzluk ile mücadelede daha etkili sonuçlar doğuracağı söylenebilir. İmgeleme yeteneğinin düzenleyici bir rolünün olmaması ise düşük ya da yüksek imgeleme yeteneğine sahip kişilerin, istenmeyen görsel imgelerden benzer şekilde etkilenebildiklerine işaret etmektedir.

